

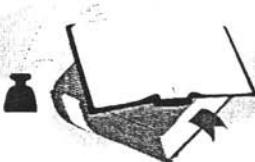
مجمع عرثان

دوره سی و سوم

مطالعه آثار قلم اعلیٰ

بخش سوم

آثار اوائل دوره عکا

ماه می ۲۰۰۱

مدرسهٔ بهائی بوش

سانتا کروز - کالیفرنیا

سیاسگزاری

سی و سومین دوره مجمع عرفان

تحت توجهات محفل روحانی ملی بهائیان امریکا

با همکاری

دفتر امور احبابی ایرانی-امریکائی

و هیأت امور احبابی ایرانی-امریکائی در شمال کالیفرنیا

و دفتر تربیت امری و مدارس بهائی

و

با مساعدت

صندوق یادبود حاج مهدی ارجمند

و

صندوق پژوهشیاری نادیا سعادت

از ۱۸ تا ۲۰ می ۲۰۰۱

در مدرسه بهائی بوش در ایالت کالیفرنیا

برگزار می شود

**طوبیٰ لئن تفکر فی ما نزّل فی کتاب اللہ
اللهیمن القيوم**

برنامهٔ مجمع عرثان

مدرسهٔ بهائی بوش -- ۱۸ تا ۲۰ می ۲۰۰۱
جمعه ۱۸ می ۲۰۰۱

ورود و نام نویسی	
شام	۱۷:۳۰
مناجات شروع	۱۹:۳۰
خیر مقدم و اعلانات مدرسهٔ بوش	۱۹:۴۵
"مائدة آسمانی"	۱۹:۵۵
مروری بر مضامین الواح "رئيس" و "فؤاد"	۲۰:۳۰
قطعات موسیقی	۲۱:۳۰

شنبه ۱۹ می ۲۰۰۱

تلاؤت مناجات و آغاز برنامه روز	۸:۴۵
اعلام برنامه روز	۸:۵۵
تأثیر نقش و محتوى و زمینة احکام و حدود	۹:۰۰
تنفس	۱۰:۰۰
بررسی لوح طب از نظر دانش پزشکی	۱۰:۱۵
تنفس	۱۱:۱۵
مسئله حمل بلایای مظاہر ظہور در الواح مبارکه	۱۱:۳۰
سلمان و پسر عَم	
ناهار و وقت آزاد	۱۲:۳۰

معین افناںی	مضامین عرفانی و فلسفی در الواح حکمت	۱۴:۳۰
	و رؤیا و برهان	
	تنفس	۱۵:۳۰
محمد قاسم بیات	مضامین سوره هیکل	۱۵:۴۵
	تنفس	۱۶:۴۵
سهیلا افناںی	لوح احتراق (قد احترق المخلصون)	۱۷:۰۰
	شام و وقت آزاد	۱۸:۰۰
امین بنانی	الواح پارسی حضرت بهاء اللہ با توجه به مضامین لوح مانکجی صاحب	۲۰:۰۰
	برنامه شعر و سرود و موسیقی	۲۱:۰۰

یکشنبه ۲۰ می ۲۰۰۱

تلاؤت مناجات و آغاز برنامه	۸:۴۵
اعلام برنامہ روز	۸:۵۵
مرودری بر لوح هفت پرسش	۹:۰۰
تنفس	۱۰:۰۰
مضامین عرفانی در صلوٰۃ یومیه بهائی	۱۰:۱۵
تنفس	۱۱:۱۵
الواح صادره خطاب به پاپ و به ناپلئون سوم	۱۱:۳۰
ناهار	۱۲:۳۰
محمد صادق فرنگی	

نظمت اجرائی برنامہ : بشریۃ فرھی

معرفی مختصر مباحثی که در
مجتمع عرفان
سال ۲۰۰۱ در مدرسهٔ بهائی بوش
مطرح میگردد

معین افنا نی	مضامین عرفانی و فلسفی در الواح "حکمت" و "رویا" و "برهان"
سپاهلا افنا نی	شرح مختصری بر لوح احتراق "مائده آسمانی"
ایرج ایمن	مضامین سوره هیکل
محمد قاسم بیات	مضامین عرفانی در صلوٰۃ یومیة بهائی
محمد قاسم بیات	تأثیر نقش و محتوی و زمینهٔ احکام و حدود
حبیب ریاضتی	مروری بر لوح هفت پرسش
کوروش زائرپور	مسئله حمل بلایای مظاهر ظهور در الواح مبارکه سلمان و پسر عم
مهیاد زائرپور-رهنمایی	توضیحاتی مختصر در بارهٔ لوح مبارک طب
حشمت شهریاری	خلاصه‌ای از مندرجات لوح صادره خطاب به پاپ
محمد صادق فرنگی	خلاصه‌ای از مندرجات لوح صادره خطاب به ناپلئون سوم
محمد صادق فرنگی	مضامین لوح "رئیس"
اسکندر هائی	

الف - لوح حکمت

لوح حکمت که موسوم به لوح حکماء نیز میباشد مهمترین اثر فلسفی جمال قدم است که در سینین عکاً نزول یافته است. در این لوح اصطلاحات فلسفی که از فلسفه یونان قدیم وارد حکمت اسلامی شده و بوسیله فلسفه اسلامی نظریه‌مندی و ابوعلی سینا استفاده گردیده مطرح شده است. از جمله جمال مبارک مسأله خلقت و منشاء آن و اعتقاد فلسفه اسلامی را در این زمینه تشریح می‌فرمایند. نکات عمده دیگری در این لوح فحیم مطرح گردیده است. از جمله مسأله الوهیت، مقام انسان، ارزش‌های اخلاقی و معنوی، اهمیت رعایت اعتدال، فلسفه یونان و فلسفه مشهور آن مملکت، و نیز اشاره به ناصرالذین شاه و جناب بدیع. مخاطب این لوح عظیم مبلغ و دانشمند بی‌نظیر دور ابهی میرزا محمد علی قائeni ملقب به نبیل اکبر است. این لوح تماماً به عربی است و در مجموعه الواح مبارکه، چاپ مصر، به طبع رسیده است.

ب - لوح برهان

لوح برهان خطاب به شیخ محمد باقر اصفهانی پس از واقعه شهادت نورین نیزین، سلطان الشهداء و محبوب الشهداء، نازل شده است. جمال قدم در این لوح شیخ محمد باقر را "ذئب" نامیده و میر حسین امام جمعه اصفهان را که در صدور فتوای شهادت این دو نفس جلیل با شیخ باقر شراکت نموده بود به "رقشاء" تسمیه فرموده‌اند. این لوح مملو از عباراتی است که شامل قهر و عتاب الهی نسبت به این دو فرد است. در عین حال در بعضی موارد نظر به فضل الهی جمال قدم این دو را دعوت به توبه و توجه به امر الهی می‌فرمایند. در مواردی قلم اعلیٰ علمای را مخاطب ساخته آنان را هشدار میدهند که از آنچه در مملکت روم (عثمانی) و بر پادشاه عثمانی و امپراتور فرانسه واقع شده عبرت بگیرند. عبارات این لوح بسیار مهیمن است و دلیل دیگری است بر عظمت امر الهی چه که مظہر حق در عین محبوس بودن اینکونه آیاتی را خطاب به علمای پرقدرت عصر خویش نازل فرموده‌اند. این لوح تماماً به عربی است و در مجموعه الواح مبارکه، چاپ مصر، به طبع رسیده است.

ج - لوح رؤیا

لوح رؤیا که در سال ۱۲۹۰ ه. ق. در عکاً نازل شده از جمله الواح عرفانی جمال قدم است که جزو الواح شعریه میباشد. در این لوح نظری برخی دیگر از آثار عرفانی جمال مبارک از جمله لوح حوریه، مثنوی مبارک، قصيدة عز ورقانیه و لوح سبحان رئیس الاعلیٰ جمال قدم توصیف جمال حوری قدس و

زیبانی شعر (موی) او می‌پردازد. در این لوح مبارک ذکر رؤیانی را می‌فرمایند که در شب میلاد حضرت مبشر دیده‌اند و مکالمات خویش را با حوریة الهی در قالب عبارات شاعرانه، استعارات، تشابیه و مضامین نوین عرفانی بیان می‌فرمایند. حوریه از بلایای واردہ بر جمال مبارک ناله سر میدهد و هیکل مبارک را دعوت به عروج به ممالک اُخْرَی می‌نماید. این لوح که تماماً به عربی است در مجموعه آثار قلم اعلیٰ، جلد دوم، به طبع رسیده است.

سهیلا افنانی

شرح مختصری بر لوح احتراق

لوح احتراق که بمناسبت مطلع این لوح به لوح قد احترق المخلصون هم معروف است از الواح پر هیمنه جمال قدم است که تلاوت آن موجب رقت قلب می‌شود. این لوح از قدرت خاصی برخوردار است که از بیان مبارک در خاتمه همین لوح خطاب به سید علی اکبر آشکار می‌شود. مضمون بیان مبارک چنین است: ...اگر جمیع بندگان این لوح را خوانده و در آن تفکر نمایند، در عروق و شریان ایشان چنان آتشی افروخته خواهد شد که عالم را شعله ور خواهد ساخت. این لوح همیشه در سختی‌ها و وقوع بلایا توسط احباب تلاوت می‌شود و حقیقتاً مرحوم است برای قلوب مشتعل به نار محبت الله.

لوح احتراق در اواخر سال ۱۸۷۱ میلادی در عَگَّا به افتخار یکی از مؤمنین محبوب جمال قدم با اسم سید علی اکبر دهجه نازل شده. این لوح از نظر ادبی بسیار زیباست و بصورت نثر موزون نازل شده است. جمال مبارک در این اثر به دو لسان در دو مقام متمایز تکلم می‌فرمایند. یکی به زبان انسانی و بشری خویش ناطق هستند که در این ایام جمال مبارک نظر مظلومیت کبری از ظلم و اعتساف و دیسیه‌های دشمنان داخل و خارج به درگاه الهی شکوه و شکایت می‌فرمایند و بعد به لسان عظمت که مقام مظہرت و حقانیت جمال قدم است به این دعاهاش شکوه آمیز جواب می‌فرمایند که "ندای ترا شنیدم" و هیکل اقدس را به صبر و تحمل این بلایا دعوت می‌فرمایند. مجدداً لسان بشری متکلم شده و می‌فرمایند: آی محبوب ابھی ندای ترا شنیدم و قیام نموده ام به وفا در مشهد فدا و راضی هستم به قضا." (مضمون بیان مبارک) مطالعه و بررسی وقایعی که قبل و بعد از نزول این لوح در تاریخ امر رخ داده دلایل شدت لحن بیان مبارک را در این لوح آشکار می‌سازد.

در آثار قلم اعلیٰ آنچه از سما، مشیت الهی نازل شده مائدۀ آسمانی، مائدۀ سماوی، مائدۀ ابدی، مائدۀ معنوی، نعمت ابدی، نعمت حقیقی، و مائدۀ عرفان نامیده شده است و حضرت بهاء‌الله میفرمایند همانطور که جسم انسان نیازمند تغذیه مادی است روح انسان نیز محتاج غذای روحانی است. اگر غذا بنحو و به مقدار صحیح به بدن انسان نرسد جسم انسان ضعیف و رنجور می‌شود و به تحلیل میرود بهمان نحو هم اگر غذای معنوی به روح انسان نرسد روح انسان افسرده و ضعیف می‌شود. اینست که حضرت بهاء‌الله میفرمایند: "این مائدۀ ابدیه سبب حیات ابدی است و مائدۀ در رتبه و مقام اول ذکری است که از قلم اعلیٰ مخصوص عباد و اماء نازل می‌شود". در شرح خصوصیات کلمات الهی نکات بسیار جالب توجه و مهمی از قلم اعلیٰ عزّ نزول یافته است از جمله بیانی به این مضمون میفرمایند که اگر بشر فهم و درک داشته باشد ملاحظه می‌کند که کلام الهی می‌خواهد و سخن می‌گوید یعنی کلام الهی پویاست و این اشاره به این نکته است که کلمة الله به تعبیری مظہر ظہور الهی است. اینست که حضرت بهاء‌الله در کتاب بدیع میفرمایند یهودای اسرخ یوطی "کلمة الله" را تسليم یهود نمود که اشاره به نفس مقدس حضرت مسیح است. اهمیت خصوصیات این مائدۀ آسمانی مورد مطالعه و بحث قرار می‌گیرد.

مضامین سوره هیکل

محمد قاسم بیات

سوره هیکل از آثار جمال اقدس ابهی است که ابتدا در ادرنه نازل گشت. این سوره مهیمن با جزئی اختلافاتی مجدداً در عکا عزّ نزول یافت و بفرموده حضرت ولی عزیز امرالله جمال قدم دستور فرمودند که این سوره با اهم پنج لوح نازله به پاپ پی نهم رهبر مسیحیان کاتولیک، امپراطور فرانسه ناپلئون سوم. امپراطور روسیه الکساندر دوم، ملکه بریتانیا ویکتوریا، و سلطان ایران ناصر الدینشاه قاجار منضم گشته و بصورت ستاره پنج پر بشکل هیکل مرقوم گردد. جمال قدم نزول این لوح را به تکمیل هیکلی که ذکریای نبی بدان بشارت داده تفسیر میفرمایند. این الواح گذشته از خطابات به پاپ و سایر ملوک در موارد بسیار گروههای مختلف دیگر را نیز با خطاباتی چون یا ملاً ارض، یا معاشر علماء، یا ملاً القسیس و الرهبان، یا ملاً ادیان، یا ملاً نصاری، یا ملاً اغنیا، و ای اصحاب مجالس، مورد انذار، عنایت و نصیحت قرار میدهند. در این مقاله مختصر مقصود معرفی و مروری بر مطالب و مضامین شیوه‌ای این

سوره مهیمن است که نقشی عظیم در عرفان بهائی و درک مقامات مظہر ظہور الهی در این عصر دارد.
از اینرو بررسی مضامین الواح ملوک را به وقت دیگری و امی گذاریم.

ساختمان و خلاصه اهم مطالب سوره هیکل

در بسیاری از آثار مبارکه چون لوح احتراق و لوح کرم شاهد خطابات و مکالمات مقاماتی از شئون مختلفه مظہر ظہور الهی با یکدیگریم. -یکی از ویژگیهای سوره مهیمن هیکل در آنست که قسمت اعظم آن مجموعه ایست از این خطابات و مکالمات و حقیقتاً که چه غوغائی برپاست. هیکل عنصری مظہر ظہور عبودیت و آمادگی خویش را برای اجرای منویات روح اعظم و فدا نمودن خویش در این راه بیان میدارد. الطاف روح اعظم در تجلی همه اسماء حسنی و صفات علیایش در قالب این هیکل عنصری نمودار میگردد و تضمین حق در حمایت و صیانت و تأیید و توفیق مظہر ظہورش آشکار میگردد. پاره‌ای از خطابات روح اعظم به خلق و علمای ناس در لزوم اطاعت و رعایت این آیت کبرای حق گوشه‌ای از زوایای اسرار این رابطه روحانی را بما مینمایاند. انذارات و خطابات این مظاہر حق به اهل بیان، علمای عصر، ملوک و سلاطین و خلاصه عموم ناس نیز بخشی عظیم از این سوره را تشکیل میدهد.

در این بررسی کوتاه با تعمق در آیات این سوره شریف و سایر آثار نازله و طلب تأیید از آستانش سعی بر ادراکی عمیقتر از معانی و روابط روح اعظم، قلم اعلیٰ، حوریه قدس، جمال قدم، جمال الله، سر الله، کنز مکنون، سدرة المنتھی، هیکل القدس، و سایر این مقامات خواهیم کرد.

سوره هیکل همچنین شامل مطالبی در باب بدء آفرینش، تربیت روحانی انسان بتاییدات نفات قلم اعلیٰ و مدد خلاقیت کلمة الله، و مثال حیات عنصری مظہر ظہور الهی است که زیارت آن فرح انگیز است. خطابات گوناگونی در این سوره شریف به اهل بیان شده و شرحی مختصر ولی بسیار محزون و مؤثر در باره انتصاب میرزا یحیی و حفظ و حمایت و تربیت وی و بالآخره خطایای او آمده است که با توجه به زمان نزول این سوره نقش آن را با آثار دیگری چون کتاب بدیع در آگاه کردن بابیان و ازلیان از حقائق امر بدیع و ظہور جمال قدم را روشن میکند.

در خاتمه تعدادی از مضامین فراوان این سوره شریف چون معنی صراط الله، رابطه خلقت و اتباع خلق، آیات عظمت و اقتدار مظہر حق، انذار مؤمنین بظهور بعد، علت غفلت خلق از رحمت حق، و اعظم نصائح حق بخلق را تشریح نموده و بذکر پاره‌ای از تعالیم الهی که در متن این سوره آمده خواهیم پرداخت.

صلوٰۃ بمعنی دعا و تعریف و تمجید و توجه و انعطاف و رحمت است، چه از خلق بحق و چه از حق بخلق. ریشه آن در عبری اشاره به معبد است و در عربی بمعنی حصن و بنای مرتفع نیز آمده است. در اسلام و در امر بهائی صلوٰۃ از ارکان اساسی عبادات میباشد. نماز در سایر ادیان الهی نیز با تغییراتی کیفی وجود داشته است.

جمال قدم و اسم اعظم بر بندگان منت نهاده و نزول آیات نماز را بشارت عظمی نامیده، که نفحاتش عاشقین را جذب نماید و ساکنین را باهتزاز آرد و منصفین را حیات بخشد.

اجرای صلوٰۃ یومیَّۃ همچون عمل بسایر حدود و اوامر حق در این ظهور اعظم از برای حبِ جمال قدم است. ادای نماز سبب اطمینان قلب مؤمن است، وسیله عروج روح انسانی از تنگنای عالم مادی و اشتغالات مربوطه به آن، و توجه بملکوت ابهی و وطن اصلی الهی است.

توجه اهل بهاء در نماز به حضرت بهاء الله و مطاف ملاً اعلی و مصدر امرالله و سدرة المنتهى و آستان مقدس کبریاست. در نماز احبابی حق با محبوب و معبد خود به راز و نیاز مینشینند، تمنای شایستگی عبودیت آستانش را مینمایند، و طلب تأیید و توفیق در اجرای احکام و حدوداتش را میکنند. در این عروج روحانی، برای رسیدن به وحدت شهودی، و نوشیدن کوثر حیوان از دست این محیی انام، و ورود بساحت قدسیش، و وصلت این یار معنوی، نیاز به سوختن حجبات نفسانی به آتش حبِ این محبوب ازلی است.

در ادور سابقه عباد و زهاد و رهبانان و صوفیان و عرفان و اولیا و اوصیا و شعرا و حکما عمر خود را در دعا و نیاز بدرگاهش گذرانیدند، و ما حصل آنهمه تذکر و تنبه و تفکر و زهد، خلق مفاهیم و مضامین والای عرفانی، و کلام جاذب و غنی و پر استعاره و پرمغز آنان است که تجلیلش در حد اعلای رشد و بلوغ عرفان اسلامی و کلام آن بما رسیده است. از این روست که قسمت اعظم آثار الهی منجمله آیات صلوٰۃ بهائی در این عهد به این زبان و کلام والا شرف نزول یافته است. در زیارات آیاتی از صلوٰۃ سه گانه یومیَّۃ که مطلب این مقاله کوتاه است به جنبه‌هایی از این مضامین عرفانی و معنی و مفهوم مختص آنان در امر الهی اشاره خواهیم کرد، تا با غوطه‌وری در بحر بیکران این آیات لوز و مرجان عرفانش را

تأثیر و نقش محتوی و زمینه احکام و حدود

حبیب ریاضتی

احکام و حدود الهی را میتوان از جنبه های گوناگونی و با بکار بستن روش های متفاوت مورد مطالعه قرار داد. ارتباط احکام با یکدیگر و مقایسه احکام بین دو یا چند دیانت و مطابقة احکام دینی با قوانین مدنی و یا سنن و آداب قومی و فرهنگی و یا بررسی سیر تاریخی تحول احکام و جریان تکاملی احکام در طول تاریخ بشر از جمله مباحثی است که در این گونه مطالعات مورد توجه قرار میگیرد.

این مطالعات ممکن است متوجه هدف و منظورهای خاص باشند. از جمله میتوان به مقاصد ذیل اشاره کرد: بررسی نحوه ارتباط ما بین احکام در یک دیانت، مطالعه تطبیقی احکام بین دو یا چند دین، جریان تکاملی نزول احکام، جریان تکاملی موقع اجرا در آمدن احکام، تعزیه و تحلیل محتوای احکام، طبقه بندی احکام، بررسی شان نزول و توجیه تشريع یک یا مقداری از احکام، مطالعه شرایط محیطی حاکم بر اجرای احکام، نقش احکام در ایجاد مؤسسات دینی و نهادهای اجتماعی، اثرات قوه خلاقة احکام. در بررسی حاضر ارتباط متقابل بین محتوی و زمینه مطرح میگردد و عمومیة و جامعیت پیام الهی، و ماهیت حیاتی و جهان شمول و جریان تدریجی اظهار امر مظاهر مقتضی مطرح میگردد و ارتباط احکام با شرایط و احوال زمان و مکان ارائه میشود و بویژه تأثیر توجه داشتن به محتوی و زمینه در فهیمند و اجراء کردن احکام عرضه میشود.

کوروش زاثرپور

مروری بر لوح هفت پوشش

این لوح مبارک در اوائل دهه ۱۸۷۰ میلادی در جواب سؤالات استاد جوانمرد، یکی از اعضای انجمن موبیدان زرتشتی یزد نازل شده است. استاد جوانمرد که در این لوح شیرمرد خطاب شده است در زمرة گروهی از نخستین موبیدان زرتشتی است که در این دوره به امر مبارک ایمان می آورند. از ابتدای رواج اسلام در ایران، این اولین باری است که زرتشتیان به طور عموم و موبیدان به طور اخص بدین کثرت به ظل امر دیگری در می آیند. استاد جوانمرد نخستین زرتشتی بهائی است که پس از فوت به خاک سپرده می شود. تا این زمان زرتشتیان مؤمن به آئین جدید جسد متوفی را بر اساس تعالیم دیرینه زرتشتی درون دخمه ای

غالب محققین متفق القولند که در این دوره اعظم دلیل گردش زرتشتیان به آئین بهائی مسأله موعودیت و قائمیت است که به تفصیل در زند اوستا و گاتا (مجموعه اذکار و اشعار باستانی زردهشته) مشروح و مذکور است. هر چند لوح مبارک هفت پرسش مسانلی کلی از قبیل آداب پرستش یزدان و نیایش به درگاه الهی، تعریف کیش و آئین، مراوده و معامله با اصحاب ادیان دیگر، مسأله داوری الهی و بهشت و دوزخ را تفصیل و تحلیل می کند، به طور عیان نفوذ و تأثیر آن بر مخاطب زرتشتی-محصول صراحة بیانات مبارکه در مورد مسأله موعودیت و مظہریت در دیانت زرتشتی است. علاوه بر نزدیکی تعالیم کیش حضرت زرتشت به آئین مبین بهائی در زمینه اخلاقیات، رابطه خالق و مخلوق، تکامل نفس انسانی و ارتباط آن با مدارج روحانی، متحری زرتشتی که به نص متون پاستانی پهلوی در انتظار ظهور شاه بهرام ورجاوند و شاهپور است که ملک ایران و کیش پارسی را به افتخار دیرینه مزین نمایند منجی خویش را در شخص و نفس جمال مبارک می یابد بشارات مکتوب در کتب باستانی و زمان وفای به وعده الهی همه حاکی بر حقانیت آئین جدید و مظلومیت جمال اقدس ابهایند.

لوح مبارک هفت پرسش که به زبان فارسی سلیس نازل شده خلاصه منجزمی است از حقانیت و ارتباط در آئین الهی و یک زادگاه مشترک. مطالعه و آگاهی به مضامین این لوح مقدس مصباحی است از برای زرتشتیان جویای حقیقت و مرجع تبیین بشارات باستانی است از برای معتقدین به وحدت ادیان الهی.

مسأله حمل بلایای مظاہر ظهور در الواح مبارکه سلمان و پسر عمَّ مهیاد زائرپور-رهنمائی

۱. لوح مبارک سلمان (۲): این لوح کوتاه به افتخار جناب سلمان در اوائل ورود جمال مبارک به سجن اعظم عَگا نازل شده (۱۸۶۸). در این لوح حضرت بهاء الله با شرح مختصری از بلایای واده بر خویش و عائله مبارک سلمان را دعوت به صبر و سکون و رضا به رضای الهی میفرمایند. مسأله گنرا بودن این حیات فانی را تأکید میفرمایند و دلبتگی به عزَّت و ثروت را (که هر دو خیر ثابت و خیر معتبرند) ناشی از غفلت عباد می شمارند. با توجه به این مطلب که آرزوی لقای محبوب برای سلمان در آن ایام ممکن نشده بوده او را دلداری داده و در عوض امر به اقبال توسط "قلب طاهر و نفس زَکِیَّه و لسان صادق و بصر مقدس" می فرمایند. موثر بودن ادعیه را متذکر میشوند و نثار مال و جان و اسباب

ظاهره در سبیل الهی را از مراتب فضل به شمار می آورند. این لوح با یک مناجات عربی که در آن تقاضای استقامت در حب الهی و انتشار امرالله و همچنین طلب لطف و مرحمت در دنیا و آخرت شده به انتها میرسد.

۲. لوح مبارک پسر عم: این لوح در اواسط سال ۱۸۷۰ بعد از واقعه صعود میرزا مهدی غصن اطهر به افتخار جناب میرزا حسن مازندرانی پسر عمومی جمال مبارک که در آن زمان در سجن اعظم عکا حضور داشته نازل شده. از بسیاری جوانب مضمون این لوح با آنچه در لوح مبارک سلمان فارسی (۲) اشاره رفت شباهت‌های نزدیکی دارند. فی المثل مطالبی چون فانی بودن اسباب ظاهره، بی اعتباری عزت و ذلت صوری، اهمیت استقامت در امر تحت شرایط مهلکه، انتشار امرالله بواسطه تقوی و تقدس و تزین به طراز الهیه تأکید می‌شود. فدای جان و مال در سبیل الهی از اعظم مقامات محسوب شده و حتی وعده عطای آنچه از دست رفته در همین دنیا داده می‌شود. علاوه بر این مقامات و نصائح، قلم اعلی در مورد انقطاع، رعایت عدل و انصاف و امانت و تشویق به تزکیه نفس و پرهیز از بغی و طغی و فساد و نزاع، مسأله مورد توجه تم مشترک بلایای وارد بروخد مظہر ظهور است.

در هر دو لوح حضرت بها، الله به این مسأله اشاره می‌فرمایند که بروخد ایشان در کل ایام انواع و اقسام محن و بلایای ممکن وارد آمده و با این حال در منتهای شدت و بلا و هموم ... در کمال روح و ریحان بذکر رحمان" مشغول می‌باشند. در مطالعه عمیق‌تر در مضامین این دو لوح مسأله حکمت و سر بلایای لاتحصی که بر مظاهر ظهور اعم و در این دور بطور اخض وارد آمده مورد تدقیقی بیشتر قرار می‌گیرد. چند سؤال ذیل بعنوان بابی برای مدافعت مطرح خواهد شد: ۱. وقوع بلایا و محن در طی زندگی عنصری مظاهر ظهور چه حکمتها و اسراری را می‌تواند در بطن خود داشته باشد؟ ۲. حمل شدائد در زندگانی صوری مظاهر ظهور چه اثراتی بر رشد روحانی افراد می‌تواند داشته باشد؟

حشمت الله شهریاری

توضیحاتی مختصر در باره لوح مبارک طب

لوح مهیمن طب از کلک مطهر جمال اقدس ابهی با افتخار میرزا محمد رضای طبیب نازل گردیده. تاریخ نزول این لوح مبارک مقارن ایام بسیار سختی است که جمال مبارک به فرمان سلطان عثمانی به عکا که در آن ایام از اخرب مدن دنیا محسوب می‌شده سرگون و از هر طرف تحت فشار ظالمانه دولت عثمانی

قرار داشته اند.

جناب آقا میرزا محمد رضای طبیب، اهل یزد و بعد از ملاقات با جناب سید یحییٰ وحید دارابی با مر مبارک مؤمن و بنا بگفته جناب حاج محمد طاهر مالمیری، ایشان از اطبای حاذق و جلیل‌القدر، و وجود مبارکشان آیت موهبت الهی و نشانه قدرت کامله ریانی بوده و هر بیماری که به ایشان مراجعه مینموده شفای عاجل می‌یافته است.

در این لوح، جمال مبارک علم طب را اشرف علوم دانسته و مقام طبیعی را که از باده حب جمال اقدس ابهی نوشیده، آنقدر ترفعی داده‌اند که لقای او را شفا و نفسش را رحمت و رجای هر بیمار شمرده‌اند. جناب مالمیری در خاطراتشان اشاره میفرمایند که جناب میرزا محمد رضای طبیب، خود مظہر این کلمة الھیه بوده و به مصدق این بیان جمال مبارک هر بیماری که به حضور ایشان میرسیده به یک داروی ساده و بی‌مقدار مُعالجه می‌شده و فی الحقیقہ آن وجود مبارک از نوادر و عجایب دوره مبارک اسم اعظم بوده‌اند.

این لوح منیع چون آئینه‌ای لمیع آتیه طب را نشان میدهد که در دور شریعت سمحای بهائی به اوج تعالی خود خواهد رسید. این لوح مبارک از طرفی شامل دستورات بهداشتی بسیار ساده است که اگر به موجب آنها عمل شود ضامن سلامت افراد خواهد بود و از طرف دیگر، در این لوح مبارک مناسبات طبیب و مریض را تعیین میفرمایند که باید هادی و راهنمای اطبای بهائی قرار گیرد.

بالاخره در این لوح حقایقی ذکر گردیده مثل "اذا اجتمع الضنان على الخوان لا تخلطها فاقنع بواحد منها" (چون دو غذانی که ضد یکدیگرند بر سر سفره باشند آنها را با هم مخلوط مکنید و به یکی اکتفا نمایند) که طب امروز با وجود تمام پیشرفت‌هایش هنوز بدراک آن حقایق نائل نیامده ولی چون لسان قدم به آنها اشاره فرموده‌اند بلا شک آن حقایق در آتیه مشهود و طب آینده که در ظل این آئین نازنین قرار خواهد گرفت موقعی به حل آن مسائل خواهد گردید.

در ضمن توضیح این سفر کریم اشاره به دو نکته ضروری خواهد بود. یکی اصطلاحات مربوط به طب قدیم است که در زمان حیات میرزا محمد رضای طبیب مرسوم بوده و در لوح طب استعمال گردیده و دیگری راجع به طب امروز و مشکلاتیست که تمدن جدید در مورد سلامت افراد بشر بوجود آورده که مورد بحث قرار خواهد گرفت.

خلاصه‌ای از مندرجات لوح مبارک خطاب به پاپ

محمد صادق فرهنگی

این لوح مبارک که کلاً بعربی است به بیان حضرت ولی امرالله در لوح مبارک قرن از قلم "زندانی ملکوتی عکا" خطاب به پاپ پی نهم شرف صدور یافته. پی نهم اصلاً ایطالیائی و بنام جیووانی ماریا مستافرتی است که در سال ۱۸۶۴ بمقام پاپی رسید و تا سال ۱۸۷۸ در این مقام باقی و از پاپهایی است که با هر گونه آزادی عقیده و بیان مخالف بوده و دوران حکومت روحانیش با حوادث زیادی همراه بوده است. این لوح مبارک که از جمله در صفحات ۲۳ الی ۴۱ جلد اول آثار قلم اعلیٰ "سوره هیکل" مندرج است همزمان با الواح مبارکه خطاب بملوک و رؤسای ارض از قلم اعلیٰ در عکا عز نزول یافته و در آن حضرت بهاء اللہ خویش را "رب الارباب" خوانده و اعلام فرموده که مسیح موعود در جلال آب سماوی مراجعت فرموده. قوله تعالیٰ: "...ان یا پاپا ان احترق الا حجاب قد اتی رب الارباب ... اسکنت فی القصور و سلطان الظهور فی اخرب البيوت دعوا لاهلها ثم اقبل الى المکوت بروح و ریحان ..." آنگاه پاپ را برای عدم تکرار اشتیاهات علمای گذشته بدین مخاطب فرموده‌اند: "...انه قد اتی من السماء مرة اخرى كما اتى منها اول مرة ایتاك آن تعترض عليه كما اعترض عليه الفرسیون من دون بینة و برهان ... ان اذکر اذ اتی الروح افتیٰ عليه من كان اعلم علماء عصره فی مصره و آمن به من يصطاد الحوت ..." سپس باهل ارض متذکر می‌شوند که ما نفس خویش را جهت حیات شما فدا کردیم و چون بار دیگر آمدیم می‌بینیم که از ما گریزانند. به رهبانان امر می‌فرمایند که از اماکن عزلت خویش خارج شده و عباد را بدخول در ملکوتی که بید قدرتش در حال تأسیس است هدایت نمایند. در موضعی از این سفر کریم از قیام اهل فرقان بر علیه حضرتش و عذابی که از آنان دیده‌اند یاد فرموده و متذکر می‌شوند که هیچ مانعی آن نفس مبارک را از ابلاغ پیام الهی باز نخواهد داشت. آنگاه پاپ را با خطاب "یا رئیس القوم" نصیحت می‌فرمایند که دنیا و متعلقاتش را به اهلش واگذارد و خود بذکر الهی مشغول گردد. و با بیان: "...فانظر فی اللؤلؤ انَّ صفاتِهِ بِنَفْسِهِ لَوْ تُغَطِّيَهِ بِالْحَرِيرِ اَنَّهُ يَحْجَبُ حَسْنَهِ وَ صَفَاتَهِ كَذَلِكَ الْاَنْسَانُ شَرْفَهِ بَادَابَهِ وَ مَا يَنْبَغِي لَهُ..." او را تشویق می‌فرمایند که خود را بفضائل انسانی بیاراید. و در خاتمه ملاً انجیل را متذکر می‌فرمایند که توقف در آستانه ملکوت شایسته آنان نیست و بایستی بدخول در آن از دیگران پیشی گیرند.

خلاصه‌ای از مندرجات لوح ثانی خطاب به ناپلئون سوم

محمد صادق فرهنگی

مخاطب این توقع منیع که کلاً بلسان عربی است ناپلئون سوم امپراطور فرانسه است که در بین پادشاهان اروپا به رئیس ملوک مشهور و صاحب مقام مهمی بوده است. نکته قابل توجه آنکه این لوح مبارک در تعقیب لوح اول ناپلئون سوم است که در ادرنه نازل و ارسال گردیده بود، چنانچه محتویات لوح نیز گویای این مطلب است. حضرت بهاء الله در لوح ابن ذتب چنین میفرمایند قوله تعالی: "...از جمله دو کلمه از ناپلئون ثالث اصغا شد و آن سبب شد که در ادرنه لوحی به او ارسال نمودیم جواب نفرمودند. بعد از ورود در سجن اعظم از وزیر ایشان نامه و دستخطی رسید... معلوم شد مقصود این عبد را اصلاح امور ظاهره دانسته اند..." بیان فوق مؤید آنستکه لوح دوم در سجن اعظم نازل شده است. این توقع منیع بر خلاف لوح اول که لحن ملایمی داشته بزیان قدرت نازل گردیده توجه به جملات افتتاحیه این لوح مصدق این مطلب است قوله عز بیانه: "...لا قل يا ملك الباريس نبا القسيس بان لا يدق التواقيس... قل قد اتي المختار في ظلل الانوار..." مضمون بیانات مبارک در ادامه آن اینستکه ای ملک شنیدیم که در جواب ملک روس که پرسش از علت دخول شما در جنگ بر علیه خویش نموده بود گفته‌ای که ندای مظلومان غرق شده در دریای سیاه تو را بیدار به حمایت دولت عثمانی واداشته است. پس از امتحان تو ما گواهی میدهیم که تو بندای نفسانی خود برخاسته‌ای چه اگر تو صاحب آنکلمه بودی کتاب الهی را بدور نمی‌انداختی. سپس از وی خواسته‌اند که بجبران گذشته اقدام نکنی بجزای عملی که کرده‌ای امور مملکت مشوش شده و سلطنت از دست خارج و خود را در خسran مبینی خواهی یافت. لکن اگر بخدمت و نصرت امرالله قیام نمائی خداوند تو را به لشکریان غیب و شهد خود یاری کرده و تو را سلطان آنچه که خورشید بدان میتابد خواهد گردانید. آنگاه میفرمایند که ما برای تو چیزی جز آنکه بخیر و صلاح تو است نخواسته‌ایم. و یاد آوری میفرمایند که ستارگان آسمان علم یعنی همان کسانیکه خواسته‌اند با باورهای خود امر مرا بسنجند ساقط گشته‌اند. چون این هنگام که خود را به آنان ظاهر نمودیم از ما روی برگرداندند. و این همان عملی است که علماء یهود در هنگام قیام حضرت مسیح مرتکب گردیدند. سپس خطاب برهبانان امر میفرمایند که از اعتکاف در کنائس و معابد خارج و باعمالی مشغول شوند که خود و بندگان دیگر از آن سود میبرند. آنگاه اهل عالم را باستماع اوامر الهی دعوت و از سلطان پرسش میفرمایند که

آیا تو به زخارف دنیا و به سلطنت در آن مسرور و خوشحالی در حالیکه همه آنها در نزد اهل بھاء از سیاهی چشم سورچه ای بی ارزش ترند. در خاتمه بسلطان اطمینان میدهنند چنانچه از نفحات وحی الهی استشمام نماید، عالم و متعلقات آنرا بخاطر قرب الهی ترک خواهد نمود.

الواح رئیس

شرح کوتاهی از سابقه تاریخی نزول الواح رئیس یعنی سوره رئیس و لوح رئیس و مختصری در احوال عالی پاشا صدر اعظم عثمانی که مخاطب اصلی الواح مزبور است ارائه میگردد و سپس مضامین عمده الواح مزبور مطرح میشود.

سوره رئیس به زبان عربی است و در راه ادرنه به عکا نازل شده است. این لوح به افتخار حاج محمد اسمعیل کاشانی ملقب به ذبیح یا انیس نازل شده اما خطاب به عالی پاشاست. در این لوح حضرت بهاء الله مصائب و بلياتی که بر ایشان وارد شده و توطئة عالی پاشا با دربار ایران علیه آن حضرت و مقصد و عظمت نبوات مربوط به آینده امر مخصوصا ظهور سلاطین و امرائی که اقدام به ترویج امر مبارک خواهند نمود ذکر شده است.

لوح رئیس در عکا خطاب به عالی پاشا نازل شده و به زبان فارسی است. این لوح حاکی از قهر و غضب و انتقام الهی علیه نفوسي است که به مخالفت با امر الهی قیام میکنند و مخصوصا این نکات به عالی پاشا و در سرزنش او ذکر شده است. بعلاوه این لوح مشتمل بر مطالب دیگری از قبیل فانی بودن حیات ظاهری و خطاب به اهل عالم برای اصحابی ندای این امر اعظم و اظهار آمادگی هیکل مبارک برای قبول و تحمل بليات و صدمات است.

انتشارات مجتمع عرفان

سفینه عرفان، دفتر اول.

سفینه عرفان، دفتر دوم.

سفینه عرفان، دفتر سوم.

سفینه عرفان، دفتر چهارم.

راهنمای مطالعه آثار قلم اعلیٰ، دفتر اول، دوره طهران - بغداد
(نشر سوم با تجدید نظر و اضافات کلی)

راهنمای مطالعه آثار قلم اعلیٰ، دفتر دوم، دوره اسلامبول - ادرنه

راهنمای مطالعه آثار قلم اعلیٰ، دفتر سوم، دوره عکا (بخش اول)

راهنمای مطالعه آثار قلم اعلیٰ، دفتر چهارم، دوره عکا (بخش دوم)

مثنوی ابھی: معزفی تحلیلی و تطبیقی مثنوی جمال مبارک

بسیط الحقيقة: راهنمائی برای مطالعه لوح مبارک بسیط الحقيقة

M. Momen (ed.), *Scripture and Revelation* (Oxford: George Ronald, 1997)

Lights of 'Irfán: Compilation of Papers Presented at 'Irfán Colloquia, Book One

Lights of 'Irfán: Compilation of Papers Presented at 'Irfán Colloquia, Book two

Booklets of Abstracts: Papers Presented at 'Irfán Colloquia, 1993-99

مجمع عرفان

تشکیل مجمع عرفان به منظور ترویج و تشویق مطالعه و تحقیق در آثار مقدسه ادیان الهی و اصول معتقدات بهانی در سال ۱۹۹۱ آغاز شد. این مجامع همه ساله بطور جداگانه به زبانهای فارسی و انگلیسی در اروپا (ایتالیا و انگلستان) و در امریکای شمالی در مدرسه لوهلن (در میشیگان) و مدرسه بهانی بوش (در کالیفرنیا) برگزار میشود. اولین برنامه آموزشی مجمع عرفان تحت عنوان "مطالعه آثار قلم اعلی" از سال ۱۹۹۷ آغاز شده و هر سال یک بخش از این برنامه اجرا می شود.

بخش اول : دوره طهران و بغداد

بخش دوم : دوره اسلامبول و ادرنه

بخش سوم : دهه اول دوره عکا

بخش چهارم : سالهای میانی دوره عکا

بخش پنجم : اواخر دوره عکا

برنامه های مجمع عرفان در امریکای شمالی با مساعدت صندوق یادبود حاج مهدی ارجمند و صندوق پژوهشیاری نادیا سعادت، و با همکاری دفتر امور احبابی ایرانی-امریکانی و دفتر امور تربیتی و مدارس بهانی محفوظ مقدس روحانی ملی بهانیان ایالات متحده، تشکیل میگردد.